

פיתוח שאלון לבדיקת תחושת קוהרנטיות בהוראה - "איך סטודנטים מרגישים"
ע. ברכה, ד. הופנברטל

התכנית לחינוך מיוחד, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

תחושת הקוהרנטיות היא מרכיב אישיותי ואחד ממשאבי ההתמודדות של הפרט. התחושה מוגדרת כאוריינטציה גלובלית המבטאת את המידה בה יש לפרט תחושה מתמדת אך דינמית של ביטחון בכך שסביבתו צפויה וידועה לו, ויש באפשרותו להתמודד כדי שאירועי חייו יסתדרו על הצד הטוב ביותר. תחושת הקוהרנטיות מורכבת משלושה ממדים: מובנות, ניהוליות ומשמעותיות (אנטונובסקי, 1988). עבודה זו יוצאת מתוך נקודת הנחה כי בהוראה בכלל ובחינוך מיוחד בפרט יש חשיבות לתחושה זו עקב ריבוי אתגרים ומורכבותם (Jacobs, 2010).

אנטונובסקי פיתח שאלון שבודק את תחושת-הקוהרנטיות בהקשר של מצבי חיים שונים ומטרתו של מחקר זה היא בניית שאלון הבודק את התחושה בהתייחס למצבים ספציפיים של הוראה בחינוך מיוחד.

פיתוח השאלון התבצע בארבעה שלבים: ניסוח ההיגדים על-ידי מומחים בחינוך מיוחד; בדיקת הניסוח על-ידי "מומחים"; ניסוח סופי של השאלון; בדיקת תוקף ומהימנות בקרב סטודנטים להוראה בחינוך מיוחד.

המהימנות נבדקה על ידי חישוב אלפא של קרונברך ונמצאה גבוהה לגבי כל אחד משלושת הממדים.

תוקף השאלון נבדק בשתי דרכים: א. תוקף מבחין בין הפריטים: חושבו מתאמי פירסון בין שלושת הממדים בשאלון שחובר לבין עצמם. ב. תוקף תוכן: חושבו מתאמי פירסון בין שלושת הממדים בשאלון שחובר לבין הממדים בשאלון של אנטונובסקי. השאלון נמצא תקף ביחס לממדים ניהוליות ומשמעותיות ולא ביחס לממד מובנות. בשל כך נוסחו מחדש ההיגדים הבונים ממד זה וממצאי המהימנות והתוקף שלו יעובדו ויוצגו בכנס.

תרומת השאלון הינה בזיהוי תחושת הקוהרנטיות של סטודנט להוראה זאת כדי: א. להגביר את המודעות של הסטודנטים עצמם לנקודות החוזק והתורפה שלהם בהתמודדותם בתהליך ההוראה (Heiman, 2004; Jacobs, 2006; He et al., 2011). ב. לסייע למדריכים להעצים את הסטודנט בנקודת ההתפתחות המקצועית האישית שלו (Cohen and Ben-Zur, 2008).

בהרצאה יוצגו ממצאים המתארים את תהליך בניית השאלון ומצביעים על מהימנותו ומידת התוקף של שלושת הממדים.

ביבליוגרפיה:

אנטונובסקי, א' (1988). המודל הסלוטוגני כתיאוריה מכוונת בקידום בריאות. *מגמות ל"ט*

מס' 2-1. 170-181.

Cohen, M., Ben-Zur, H., Rosenfeld, J. M. (2008). International Journal of Stress Management, Vol 15(3), pp. 289-303.

He, F. X., Lopez, V. & Leigh, M.C. (2011) Perceived acculturative stress and sense of coherence in Chinese nursing students in Australia. *Nurse Education Today*. Vol.47 No.2 pp.179-184.

Heiman, T. (2004) Examination of the Salutogenic Model, Support Resources, Coping Style, and Stressors among Israeli University Students.

The Journal of Psychology. Vol.138 no.6 pp.505-520

Jacobs, T S, (2006). The coping orientation and resources of teachers education learners with intellectual disabilities

נדלה מ <http://www.nmmu.ac.za/documents/theses/tsjacobs.pdf>

Jacobs, M. (2010). Teaching learners with learning difficulties in mainstream primary schools: The educators' Sense of Coherence.

[http://etd.uovs.ac.za/ETD-db/theses/available/etd-10172011-](http://etd.uovs.ac.za/ETD-db/theses/available/etd-10172011-110958/unrestricted/JacobsM.pdf)

110958/unrestricted/JacobsM.pdf

נדלה מ